

Ady Endre
Margita élni
akar

*Mercator
Stúdió*

Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője

Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf

ISBN 978-963-607-609-2

Mercator Stúdió, 2009

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó

2000 Szentendre, Harkály u. 17.

www.akonyv.hu

Tel/Fax: 06-26-301-549

Mobil: 06-30-305-9489

e-mail: peteryk@t-online.hu

Ady Endre

MARGITA ÉLNI AKAR

(1912)

TARTALOM

MARGITA ÉLNI AKAR	5
MARGITA ÉLNI AKAR	6
MARGITA PÁRISBA JÖTT	10
MIKOR PÁRISBÓL HAZAJÖTTÜNK	14
MARGITA ÉS OTTOKÁR	18
SZERELMEK AZ ŐSZBEN	21
HA VISSZAJÖNNE MARGITA	25
MIKOR MARGITA VISSZAJÖTT	29
A MARGITA FIA	33
MARGITA ÉS SORSUNK	37
FORRÓ SZOMJAKBAN EMLÉK	41
RÖVID, KIS BÚCSÚZÓ	45

MARGITA ÉLNI AKAR

*(Ez lesz a címe az én verses históriámnak, melyet szeretettel ajánlok
figyelmükbe azoknak, akik szeretnek, avagy nem szeretnek.)*

MARGITA ÉLNI AKAR

Az új, magyar Sionnak énekét
Kezdem, kit egykor Néked megajánltam,
Hűvös nővérem, lyányos Margita,
Régen és majdnem szerelemre-váltan,
Mikor epedtem nagy-hitetlenül,
Unott asszonyhoz vakul láncozottan,
Furcsa arcom hogy finom nőknek tessék
S gyötört az Élet, e drága betegség.

Fehér éjek szent valamelyikén
Csók-vágyban fáradt ajkam megvonaglott
S mert tán féltetted az ajkaidat,
Kiadtad a szórakozott parancsot
Hosszú énekre (mondjuk, hogy regény),
Milyent (Te mondtad) senki más nem írhat
S én megígértem: lelkem lehiggadván
Megírom sohsem-jöhet péntek napján.

Be soká vártam a jó higgadást
(És akkor a Halált gondoltam ennek)
De, íme, szinte harmincöt, vad év
Szántásain vidám éhek teremnek,
Sorsomat jobban érzem valahogy,
Mint küldöttnek hitt, szép, lírás időkben:
Ma sem hajlok még bölcses duzzogásra
S áldott valómnak ez ősz buzogása.

Higgadjon, ki nem Sorstól küldetett,
Jöttét, korát ki nem rántja előre,
Mi két olyan mai ember valánk,
Életük kiknek száz másokért póré.
Égnek képedt az új, magyar Sion,
Mikor törvényt szemeinkbe rázta
S mi indultunk le ál népünkhöz mélán,
Kezet sem fogva a Hegy szakadékán.

A magyar Sion (beszéltük, mi az):
Soha ilyen szép nem volt a magyarság.

Ennyi Isten nem ült még egy Siont,
Ennyi törvény nem volt, hogy meg ne tartsák.
Ennyi zavar, vágy, indulat, zsidó
Nem tombolt soha semmiféle népben
S tán megkimélem hitességtől énünk:
Meg kell íródjék ez a mi regényünk.

A zsidó-bolyt pedig megbolygatom,
De csak kettőnk kedvéért egyelőre,
Nem vagyok gróf, pap, léha vagy zsidó,
Ügyes vagy seftes: hát nem félek tőle.
Lásd fölemelten az én szívemet,
Kiről már régen úgy megfélekedtél
S emlékezz, hogy a mi regényünk átka
Épp a Sionnak mai furcsasága.

S a mi regényünk bomlott nem-regény,
Majdnem semmi, tehát el kell takarni,
Nem volt benne lakos teljesülés,
Kunyhó, kastély, ágyas lugas, se garni:
Nagyon magyar és nagyon együgyü
Találkozás e terhes Hunniában:
Találkoztunk, mi száz korszakkal ér fel,
Fölvadult szittyá s frányás, zsidó néember.

Bűnös, dús, büszke, harcos életem,
Melynek évei kissé kitolódtak,
Most, ormosodó évek ormain
Tünik csak igazán élnivalónak
S esték, akiknek láza befogott
Két, nyugtalan, zászlós és mohó lelket,
Teljes bővében s ismertén a nőknek
Látszanak végül istenin dicsőknek.

És így szép az, hogy nem találkozunk
S nem tudjuk egymást öt vagy hat év óta,
Nem volt testünkön pesti figyelés
S szüretre érett e gerezdes nóta.
S még jobb volna, ha nem emlékezel
Én rútitó és meghurcolt nevemre.
Grieget játszottad s verseimet mondtad
Hozzá az okosoknak s bolondoknak.

Hallottam, hogy furcsultak napjaid;
Kiknek mámorát hűn senki sem issza,
Tudom, hogy útjaid zeg-zugosak
S csak hiúságból nézel néha vissza
S nem tudom, hogy még gondolsz-e reám,
(Már lemondtam a kényeztetésekről)
S a Nő (magunk közt) úgyis annyit ér fel,
Amennyit hozzá férfi-hajlam képzelsz.

Valószínű, hogy író nő leszel
E torzítottan szép, magyar regényben
S minden másképpen kicserélve jön,
Amit éltünk, éltetek és én éltem
S én nem tudom, hogy micsoda leszek:
Késett megvetőd vagy rajongó párod.
Egy bizonyos, hogy nem leszek az útban
S hogy ki vagyok, azt úgyis sohse tudtam.

És nem is fontos, sőt hübeleség
Mi regényünknek sora, módja, rendje:
Valakinek későn visszaköszön
A rövidlátó, szegény Ady Endre
S valakiért, im, ezt a gőg-lirát
Sekély mesével önmagát titkolva
Csak úgy és akkor, ingyen fölcseréli,
Mikor életét nem írja, ha éli.

Keresgéltél-e sokat, Margita?
Én nagyon és dühösen úgy akartam,
Hogy feküdjek végre megenyhítő,
Szívó, fehér, bús, szép, de puha karban.
Az enyémnek kék és nagy a szeme,
Tizenhatot futtattam el miatta.
Te vagy a hozzám-hangolt zsidó vétség
S érted úgy szólok, bárgyúk is megértsék.

Tehát elküldöm e versezetet
Neked, akit csak egy éjen kívántam
S aki mégis tartós és nagyszerű,
Mindig úton, kinézten és kihánytan
S ha jó lesz, akkor neked köszönöm
S fordítottan te kapsz majd szemrehányást,

Mert hogy tartom magam egy csöppet nőnek,
Maradjak meg ily igazságtevőnek.

Szép lesz ez a mi nem-történetünk,
Minden bogaként a magyar Sionnak,
Hol annyi már a józan, praktikus:
Hatványoznak, gyököznek, ám kivonnak.
Jöjjön hát gyorsan mi két életünk,
Mely nem tudott soha egyé fonódni.
Cimbalom-tus és most figyelni tessék:
Következik a következetesség.

MARGITA PÁRISBA JÖTT

A Herkules-bölcsők ideje volt
S még a Sors sem aggoskodott miattunk
S mi, azóta már fölnőtt valakik,
Unalmunkban kigyókat fojtogattunk
S nem volt jelszónk a forradalom,
Csak tudtuk, hogy hős Jövővel jegyződünk.
Kit itt, kit ott érlelt a Sors, a lomha,
Nagy, illetlen, magyar forradalomra.

És Páris volt hazánk helyett hazánk,
Magyar-becsmérlés fájdalmas kéjünk.
Kerültük a dunai Ázsiát,
Hogy dühvel, mindig, csak róla beszéljünk.
Arany János volt végső lobbanás,
Süket és sötét volt a magyar lélek,
Majd harminc évet rossz álomban szunnyadt,
Míg csalt; ágált, élt a politikushad.

Köd a boulevardon s köd a sziveken,
Mély bánatok, kiket az Ősz kovácsolt,
Csilínges, kis, honi históriák,
Mögöttük a vén Hunnia, a rácsolt,
Otthon minden félszeg, vigasztalan,
Itt rámolunk egy bolond-szebb Jövőre,
Bizót nem kapva s másokért is bízván.
Akkor jött volt először Tisza István.

Otthon a csöndes, piszkos erjedés
Utálatos halál-ideje tartott,
Mikor Párisban kék, magyar acél
Masszájából formálódtak a kardok.
Kardok, később majd hazaérkezők
Lelkünkért s pro pátria, libertáte.
Együtt forrtunk ott, ki must, ki félig bor:
György úr, jogász, én s Ottokár, a piktor.

Páris akkor még nem volt csámborult,
Hunn gyülevész-had sűrű menedéke

S otthon se tudta több, mint száz magyar,
Hogy tőlük fél a petyhüdt, úri béke.
Kis, úzótt, éhes, vad csapat valánk,
Kiket a Sors méltán messze-zuhantott,
De már honnról piroslottak a rózsák
S egy-kettőnkre az örökkévalóság.

Akkor nagyon Tisza-Kálmán-szagu
Volt még mindig e Bécs-vorstadti élet:
Zsidó báróság, türelmi adó,
Dzsentri, mágnás, pap és túró cselédek.
Kasztjából ritkán és óvatosan
Mert valaki vágyódón kinyújtózni.
Hiszen nem volt másabbul sokkal, mint most,
De rémnek hittek egy Vázsonyi Vilmost.

De hallottunk már merészségeket
S pesti Eszterek kezdtek öltözködni,
Zsidók közül támadott férfi, nő,
Ki bátrabb, szebb s több volt, mint mind a többi.
És lent, a Pest-szabásu végeken
Rejlő jelre vártak nyugtalan ifjak
S Bródy Sándornak jó hívei nőttek
S nem azért, mert szép s kellő volt a nőknek.

Szélvész-várásban telt hát az idő,
Szélvészt, asszonyt s újat várt a triászunk,
Közös nőnk volt egy fehér, távoli
S ültük vele ledéren lelki nászunk.
Zsidó leány - mondtuk -, szimbóluma
Ránk-siető, új, szép, magyar időknek.
Addig is, bár nem voltunk nagy-serények,
Éltünk álmaink sok-sok istenének.

Sok politika és sok szerelem
S kavargjon a holt, magyar, pimasz tó,
Sok buja vers, utazás, papfalás
Volt tervem és sok, hangos, nép-riasztó
Zenebona, rivalgó ujtás:
Egy poéta-Széchenyi vágytam lenni
S mellékesen, hogy lábunk frissen szedjük,
Vészi József és Bartha Miklós együtt.

Az Ottokár bolond, nagy vásznain
Forró testű nők tobzódtak, lihegtek
S György is, bár módján, szerény-csendesen
Zsákmányára készült asszony-szíveknek.
Páris, dicsőség, harc és szerelem
Lázát hordta mindhármunk ifjusága.
Ifjú fejünk Égnek s csodáknak szegzett,
De Ottokár volt a leghívőbb, legszebb.

S a nők közül szent híreket dobott
Felénk a lány, kit hívok Margitának.
Ifjú szépségét növelte a tér,
Legenda, pletyka és a furcsa bánat,
Mely kijóskodott a szeméből
S Erdős Renéet ütő vers-vágya, vére
S Párisban, hol vágy akkor annyit termett,
Távrolról is kincsünk volt ez a gyermek.

Ez a fél-nő és fél-irodalom
Volt az asszony-neműeknek tetője
S Györggyel, ki dzsentris, finom, hallgatag
S Ottokárral együtt reszkettünk tőle
És vártuk akkor a nagy amazont,
Vártuk és féltünk, hogy el talál jönni.
Piktorem, kivel majdnem egy-az voltam,
Margitát vallott, sugton, félig-holtan.

És hányszor átvitáztunk éjeket,
Mert tudtuk, hogy immár hajtja a vágya
És szépsége a szépségek felé,
Az életbe, szerelembe, világba.
S hogy egyikünk sem lesz a kezdete
A kezdetek legeslegszebbikének,
De legalább kinek lesz első nője,
Vigye majd ki boldog virág-esőbe.

Együtt-bódultunk, én, György s Ottokár,
Alkonyati, szörnyű, párisi zajban.
Izgult, főtt Páris, hírek jöttek:
Kozákéknak legkeletén nagy baj van.
S összekarolt a Nippon-babona,
Japán-rokonság éltette a gőgünk,

Vágyunk, rabságunk, szerelmünk és lázunk:
Vén Földünknek még majd mi magyarázunk.

Ekkor és éppen ekkor jött a hír,
Hogy minden mást szívünkről leszakasszon:
Párisba jött a mi menyasszonyunk,
De ki most már, jaj, igazán menyasszony.
Hogy Margita most már élni akar,
Férj lesz hamar első, nagy stációja.
Csak Ottokár maradt meg tréfás hősnek,
»Fiúk - szólt vígan -, a japánok győztek«.

És föltárultak előttünk csaták
S csaták fölött Margita fehér árnya,
Ahogy bennünket balga fiukat
Hí a harcba, magához, haza, várva
S hogy minden bennünk csak: Ő, Margita,
Menyasszonyunk, a csodás ismeretlen,
Ő, akiért minden vágyunk nyilallik:
Hungária, ha blaszfémnek is hallik.

MIKOR PÁRISBÓL HAZAJÖTTÜNK

(Él a mese s száll tovább, Margita,
Bár emlékes lelkem olykor kilankad
S új szerelem és új veszedelem
Riadói követelőn riadnak.
Új riadók, csitt, ti még várjatok
S várj, én Adám, a késő énekekre,
Szavak, szerelmek, vágyak ugyis mind itt
Sugarukat te szőke földre hintik.)

Ottokár volt új, huszár Lenkey,
Párisból haza ő hozott bennünket
S itt hallottuk, hogy Tisza megbukott,
Mert a nagy Titok unokákban büntet.
Be szánom néha, hogy magyar vagyok
S be nem cserélném könnyen semmi mással:
Dőzs nagy-urakkal nyögő kis-úr nemzet
S háborgó népek: hát ennél lehet szebb?

És Ottokár pogányi áldozást
Végzett akkor, hogy utunk véget ére:
»Margitáért - szólott friss-szomorun -
Hulljon kicsit előre szívünk vére
S nagy esküvel esküdjünk vakmerőt,
Hisz itthon úgy sincs más szabadulásunk.«
Kissé ránk-dőltek titkosan a gondok,
De György harsányan úri áment mondott.

Hazajöttünk s itt minden csüggedett,
Minden kezdést félbátrak abba hagytak
S körülzártak mindent hős pocsolyák,
Kicsi tócsák, tengerekké dagadtak.
E lép-világ volt hát csataterünk,
Itt kellett hát, hogy egymásra találjunk,
Uj inzurgensek, pártot ütni készek,
Félig-főlkészült jó és szánt vitézek.

Mennyit ígért az egyszer Budapest
S lendülni-kész itt-amottabb kis medrek:

Csodálatos Tél és kora-Tavasza,
Dalos-frissen mikor összesietnek
Szent olvadás kis csörgetegei,
Mintha a Mesék mély Szerelem-tója
Nagy üzenettel hívná össze őket,
Margitát s a nyugtalan szeretőket.

Így vallott Ottokárnak Margita:
»Máskor talán minden másként lehetne,
Lehetnék kapós zsidó-feleség
Vagy zsidó Beniczkyné Bajza Lenke,
De most az Élet itt élni akar,
Ahogy soha, engem hív s vele tartok,
És úgy lesz, ahogy dacosan kimondtam:
Ott-leszek minden szédült izgalomban.«

»Élő, száguldó valaki leszek,
Ki asszony-árral csermelyeket áraszt,
Hites úrasszonya valakinek,
Ki azt hiszi, hogy ő az, aki választ.
S benne akarok lenni osztozón
Minden mai Valaki életében
S asszony-rangom készítem úri módra
Szabad, gyönyörű megélnivalókra.«

És Ottokár leejtve várt fejét,
Ájult-durvát nem mondott Margitának:
Már tudta, hajh, ő nem terelheti
E szép nyakat szegénységes igának
S el kell bocsássa, mert élni akar
S mert ez akarás Hunnia pecsétje:
Pecsét-jel, melyet ezren óhajtnak,
Piros pecsétje éhes, piros ajknak.

Vén Árpád-lap s ifjú, piros pecsét:
Ez volt akkor mi álmainknak álma
S egy nő, aki szeret vagy nem szeret,
De ott kereng nagy álmunkra vigyázva,
Kinek nem fontos, mennyi életet
Pusztít a mi vad hordású, nyílt aknánk,
Kinek tán e nagy harc-gyűlés is semmi,
De kortársnál mégis több akar lenni.

S én Ottokárnak magyaráztam el,
Elmagyaráztam százszor, békítően,
Hogy jobb nekünk az élő Margita
Férje-urával, mint a temetőben,
Hol eddig szépen elnyugodtanak
A mi nem-jött, sohse-volt Margitáink
S ha most van egy, az mégis azt jelenti:
Zsidó révén, de megtérül a senki.

S aztán még százszor magyaráztam el:
Margita másé, hogy majd újhodottan
Keressen föl bennünket lebbeteg
E vándorlós, sívó, magyar homokban
S hogy végre is s mégis zsidó leány,
Kit torz házasság emel önmagához
S hogy lesz-ura, bárhogyan is ne tessék,
Tán holnap nagy, nevezetes jelesség.

Addig pedig a Margita ura,
Ha hiszi, hogy az, hát e hittel éljen
S csapkodja addig meleg szárnyait
Mellette a nő vágyón és fehéren,
Ő, aki szívére úgy szedeget
Fürtös és ellenes szenzációkat,
Mintha nem tudná, hogy táncos, nagy, küldött
Útján kísérik óvó, zengő kürtök.

Talán szerethette is az urát,
Hiszen vannak rövid órás nagy titkok
S néha szerelmeken visz át az út
Az igazi, szerelmetes, nagy Hídhoz,
Melyről szédülni a legboldogabb
S zuhanni jobb, mint cukros mennybeszállás.
Margita a nagy Hídnak szállt repülve,
Nagy szándékkal kicsit szerelmesülve.

S ekkor szép kegyvel így szólt a parancs:
Hát engedjük Margitát röpülésre,
Hát engedjük meg, hogy kinek-kinek
Most harcunkból jusson ki a dú-része.
S ha Margita egyszer szárnyat csüggeszt,
Majd az menjen utána, kire vágyik

S addig hagyjunk szabad-utat a vágnak
S minden becsületes, magyar zsványinak.

S amikor férjhez ment volt Margita,
Mi örülten s nagy-feledten csatáztunk,
Tán Ottokár volt az egyedüli,
Kit fölturbált mi csunya megaláztunk.
Én rikkantottam nagyszerűeket
S egy más nőhöz hazudtam tartozásom,
De Ottokár közülünk tán legjobban
Várt, várt, várt és mind vártunk nagy-titokban.

Összeomlásoknak ideje volt
S ez összeomlást már előre láttuk:
Az úrfajták akkor egymás között
Gyujtogatták és oltották a lángjuk.
Mi már tudtuk, hogy a halálbagoly
Föluhuzott fejük fölött vidáman,
De azt is tudtuk, hogy ilyen ledérnek
Indult forradalmak nem hamarost érnek.

Margita élt, szült, sírt, írt és akart,
Jelképes útját tele-teleszötte
Ákombákkal Sors íródíák
S a Szerelem, mely felé ment előre,
Holott soha tán kit sem szeretett,
De sorsa volt szerelmeket mutatni
S hogy ajkam egyszer fehér karját érte,
Esküszöm, hogy minden csatánk megérte.

MARGITA ÉS OTTOKÁR

(Kicsiny, gyanakvó nálunk a világ:
Mese-hősim alig elevenednek
S már rádobják a vizes takarót
Élő nevére hol annak, hol ennek
S ez édes lázú visszaálmodást
Sorsra, korra, álmra, Margitára,
Szent szimbólumát ma is boldog harcnak;
Átadják néhány budapesti arcnak.)

(E regényben még én sem én vagyok
S igaz csupán e furcsa mese lelke,
Valaki, ki tán én is lehetek,
Ő helyét, nőjét soha meg nem lelte
S el-össze-vétve nőt és küldetést,
Kort s önmagát, a vélt-hős korcsinálót,
Hogy Margita száját nem érte szája,
Most vén, bibliás szájjal fut utána.)

(Ám nem hazugság, szentebbnél igaz,
Csak testekből kiöltözött ez ének
S ha valakinek szólhat egyenest,
Szól a frissült magyarok Istenének
És ismételni be kár, hogy muszáj:
Hungária s Margita majdnem eggyek
S a Margita élete, sorsa, csókja
Magam s korom fizetetlen adója.)

(Unom is e sok magyarázatot,
Teknővízzel kiöntött, szegény kisded
Lenne igen hamarost e regény,
Ha nem hisznek benne vagy nagyon hisznek.
Hát ezután rohanvást rohanunk,
Jöjjön velem, kinek van hozzá kedve,
Nem hallván meg pletykáját a vitának,
Jöjjön velem sors-útján Margitának.)

Harc dobogott, de zűrzavarosan,
Portyázva és társainkat keresve

Hívott, csábított kék-közeledőn
Bennünket, hogy kiharcoljuk, a Messze,
Régi módon Bécs csak lekacagott
Itthoni, ál, úri ribilliókra,
De mit mi kezdtünk s a lelkekben tombolt,
Már igazi, tüzes forradalom volt.

Valóságban és titokban pedig,
Mikor azt hittük, hogy sziveink szállnak
Újító, nagy levegő-utakon,
Makacs nászútján szálltunk Margitának
S hogy hazajött s beszélték: szenvedett,
Olyan volt munkánk, lázunk, bajvívásunk,
Mintha dühösen és haragos gyásszal
Beledalolna egy szomorú nász-dal.

György volt az a típusú úrmagyar,
Kit ha a sorsok kultúrába löknek,
Egyenesen és túlzón rokona
A francia Égalité Fülöpnek.
Mikor az ilyen szenten ittasul,
Még a forradalmas zsidónál is jobb.
Nem sok öröms történt e hazában
Akkor sem, de György hitt és izgult bátran.

Ottokár meg már leste Margitát,
Csel nélkül, búsan, de mégis csak leste,
Buzdulva, festve, gyáván s vakmerőn,
Ma repesve, holnap kétségbeesve.
Már néha-néha találkoztak is
S egymás szíven kutatták azt a réset,
Ahonnan kivilágol az a fáklya,
Mely a tévedt szerelmeseket várja.

A Margita írótolla pihent
S az élete is pihent egyelőre.
Később pedig dajkálta gyermekét,
Regénytelen polgár-regényét szöve
S már odahagyta akkor az urát,
Hogy e silány asszony-adót leróttá
S újból az lett, mint sokszor levitézlett
Hungáriánk: csodálatosan szép lett.

De dac volt e szépségnek illata
S mártir-asszonynak éhedt oly szerelme,
Mely kínszenvedve ahhoz kergeti,
Kitől asszonyult anya-sorsát nyerte.
Margita egy darabig elveszett
Mindszámunkra nagy rabszolganő-vágyban
S példájával mostan is rejtélyt oldott:
Igy folytak volt szép hazánkban a dolgok.

No, azonban szépen bomlottam: én,
Minden földi veszedelmet kihívtam
S agyabugyáltam a régieket,
Kik alusznak szép, úri kripta-sírban
S hogy cibáltam jó Rákosi Jenőt,
Nagy papékat s a konok Kártevőket,
Ma már tudom, nem valami nagy érdem,
De amikor emlékezem: megértem.

(Óh, nagyszerű marások ideje,
Jó fogu kor, gyönyörű, terhes korszak,
Mikor lendült a rest, magyar kerék
S az emberek mertek merni s bomoltak.
Még tart a túlerjedés csömöre,
De tán holnap buján nő ki vetésünk
S majd megérnek a kalászkok, gerezdek
Olyan szépen, milyen szép volt a kezdet.)

(S ha Margita és piktor Ottokár
E mesében nem lesznek boldog párok,
Egy boldogabb végű történetet
Rajongva, sőt holtan is bizton várok.
Mert lesz tán már kis elhelyezkedés
E vergődő, bolondos Szittyiában
S vár is már az Ottokár ujhodt vára
A leendő, békültebb Margitára.)

SZERELMEK AZ ŐSZBEN

(Nem imádom a cifra temetést
Akkor sem, ha eleven isten kapja
S fekete parádés sír-lovagok
Állnak körül: jó barátok csapatja,
Mely eltemetne pompás-örömet
S mely azt hiszi, hogy Margita regénye
Agónia, búcsúzkodás, rogyodt sor:
Hohó, urak, látjuk még egymást sokszor.)

(Velem mindig az Ősz érezteti
Bennem lakó életek ős csodáját,
Az Ősz: az igen és nem a Tavasz,
Széles kedvvel tágulnak meg a pályák,
Pályák, célok, emlékek, ingerek,
Békék s bánatok arany-éig nőnek.)
Őszbe lopódzó játékan a Nyárnak
Gyülemlert meg bús kedve Ottokárnak.

Óh, drága, hű, nemzetközi hotel,
(Például Svájcnak szelidebb vidékén)
Hol beborítnak hajrás sziveket
Meghitt távolság, remény és csönd békén.
Margitáért idejött Ottokár
S itt kezdődtek a csodálatos esték,
Átvonulók vissza a magyar tájra
Csalva, kábítva, kápráztatva, fájva.

Esték, amelyek megbolondítók,
Gyermekei egy titkos anya-Estnek,
Kit százezer holt esztendőök után
Árvái még mindig balgán keresnek.
(Az estén, mikor Tisza Kálmán művét
Drót-hírekből biztosan veszni láttuk,
Azt mondtuk - hívők lévén az esték -
Most már jön a szép, magyar függetlenség.)

(Holott künnről nem jött volt semmi szép
S utálatosan spekulatív bölcsek

Ősi jaját hadd hangoztassuk itt:
Események mindig csak bennről jönnek.)
Szegény, nemes arcú piktor-fiú,
Be vágyattatták őt az árva esték
S hogy művész-lelkét darabokra szedjük:
A lehetlenség Margitával együtt.

- Akarok-e s tudom, mit akarok? -
Vallott Margita, már itthon, egy estén,
- Ellopattam a leányságomat
S most akaratos szerelembe esvén
Úgy gondolom: nem érett az Idő,
Várni kell alkut, talán visszamenni.
(Hogy Prinz Franz, Kossuth, akkor miniszter lett,
Ilyen volt egész ország, ilyen gyermek.)

- Azt se bánom, ha bolondos leszek, -
Vallott tovább Margita Ottokárnak, -
S bár nyilván kérnek, várnak valahol,
De egyelőre mindhiába várnak.
Az Idő piros máglyára viszi,
Kik nem tartanak vele együtt lépést:
Addig is, míg az időmet kivárom,
Akarom és várom a régi párom.

Borzonghattak az őszi éjszakák
S a csók-lesek a Margita szavára:
Ime, itt egy gyermekes amazon,
Ki vár, várós, várják s nem várhat várva,
Ki biztos búhoz bátran visszamegy
Prédájaként ál álmu örületnek.
(Hogy eszméltek a csalt magyarok is lent,
Tisza Istvánt vették vissza, mint Istent.)

(Bajos nekem, mert úgyis fenyeget,
Líra elől kitérni, líra vádja,
De valahol ez időtáj körül
Libbent rosszat életem deszkaszála.
Hiszen fél éve gyógygal vidulok
Jó Kozmutza szanatóriumában,
De ha akkor jól tudok térdre-hullni
Tört gögökkel: ma nem kéne gyógyulni.)

(Ám, ifjú költők, most figyeljetek:
Pelenkátokra akkor hímeztük meg,
Néhányan együtt, vert himezetét
Figyelésnek, ólomnak és ezüstnek.
Az Életet én nem cudarozom
S minden tettért kész nálam a bocsánat
S tán bölcsebb úr lehet türelmes és víg,
Zöld hecceket én már nem tűrök végig.)

(Mindig a zöltség s másat-majmolás
Rontotta el magyaroknak a dolgunk
S Augiász vén óla búzlik itt
Melyből ki mindig kevesebbet hordunk.
S hogy egy igazi falurossza sincs
Ki magyarosan mindent fölfricskázzon,
Csak porosz junker vetemedett mása,
Ha lesz sírunk, hát sírunkat ez ássa.)

(Ejh, most mindezt az ördög vigye el:
Justh akarjon, ha van, hogy mit akarjon
S aztán lehet, hogy hamar túlesünk
Két nemzedékes, kavart, léha sarjon.)
Lágyan, félőn kérdezte Margitát
Ottokár, hogy fantomát őrizhesse.
- Barátom - szólt ez - nincs itt kész még semmi,
Legokosabb a Multhoz visszamenni.

És Ottokárt a nagy-szív démona
Valahogy, bután, bokáig megszállta:
Hát visszaküldi e fél-hajadont
A vágytalan, rossz vágyu vissza-vágyba
És Hold-sütésnél vígan hitte el,
Amit másnak sem volna kár elhinni:
Ha szerelmünk egy asszonyhoz túlságos,
Vigyük vissza tisztelt férje-urához.

Különös, sötét szüret-éjszaka,
Páros vándorlás lomb-hullajtó parkban,
Margita száján síró kacagás:
- Tudtam, de meghallani nem akartam.
- Mért kergette el már a szívemet
S mért kergette el szívét a szívemtől?

Ottokár nagy, szerelmes vallomása
Úzte bele a nőt a régi nászba.

(Nem tenni s egy szót ki nem mondani
Szent, nyugodalmas, nagy boldogság volna,
De tenni és szólni hozzá sokat
És letörni a mai ember sorsa.
Óh, földi dolgok, ha nem kellene
Birtoktokért megmozdítani az ujjat
S úgy magatoktól ölünkbe esnétek:
Be szép volna és - be kevés az Élet.)

HA VISSZAJÖNNE MARGITA

(Mit sohse hittem, a hős vér-fazék
Virtusos, fúlt fútéseit sokalja;
Tágul, robbanhat s egy szép reggelen
Gazdája nyekken és ott marad halva,
Vagy még csunyábbat tesz a béna gép:
Elcammog velem puffadt tetem-sorsig:
S nekem, ki tegnap hetyke táncot lejték,
Jég most szivemen s arcomon verejték.)

Sírni való, de nevetni szabad:
Kit negédesen száznál több Halál-dal
Hirdet, mint a Halálhoz hív komát,
Most gyáván szepeg s óvatosan lábál,
Kímélkedik és méregfogait
E nótájának kiszedi ezuttal:
Most kit se bánt s ki szenvedt vagy sírt érte,
Odaölelné beteg, rossz szívére.

(Óh, Élet, hogy nem én harsoghatom
Először el Te nagy egyetlenséged,
Mért álltunk szemben, mint vad szeretők,
Egymást-tépő, csók-fojtós ellenségek
S mért nem lehattünk derült házások?)
A Margita fölmelegített nászát
Szótlan kinnal, büszkén, vígan fogadtuk,
Meg se sirattuk, de ki se kacagtuk.

Nagy fény-csodákban pompázhat a Nő,
Ficáncoló, szép, férfi-verő ésszel,
De csak csókokban tud még merni ma,
Kissé elmaradt másféle meréssel
S ha bakot lő a szerelmi merés,
Akkor is csak siró dac jön vagy bosszú:
Mintha szerelmes varrólyány lett volna,
Margita is így tört ez asszony-sorsba.

Ha elvehetjük a más asszonyát -
Gondját könnyekkel Ottokár így szűrte, -

Mi vagyunk a him-diadalmasok,
Balgául büszkék fakó győzelmünkre
S ha más férfit kap, akit ellökünk,
Féltő jajjal megint visszakivánjuk,
De gyűlölettel kell lennünk a nőhöz,
Ki tőlünk térül vissza az elsőhöz.

És mert azt hitte, gyűlöli nagyon,
Minden gesztusát Margitának szánta
És mert azt hitte, már nem szereti,
Még alvásos órákon is kivánta.
Ha hallotta, hogy senyved Margita,
Lappangón senyvedt minden öröm benne,
Más nőkhöz futott s miként szent oltárra
Ömlött ölükbe forró csóva-vágya.

(Úgy gondolom, hogy minden: Szerelem:
Politika, tudás, pénz, kocka, üzlet,
Apostolság, művészet, vakmerés,
Mind a csókoktól vagy csókokhoz úznek,
Az a nagy, hirhedt összevisszaság,
Mit akkor Bécs még pártfogolt minálunk,
Talán nem volt más, mint csalásba ótott
Gazdátlan, bűnös, tévedt, szomjas csókok.)

(Istenem, én az »eb ura fakó«-t
Tartom ma is a legszebb jeligének,
Csak ne koptatták volna olyan el
Díszmagyaros, suta szegény-legények.
Engem Nagy Györgynél jobban keserít
Vén, korcs Hunnia újra-ujra násza
Muszájból, pénzért avagy pulyaságból:
Bitót nekünk: bujjék ki szeg a zsákból.)

(A fene tudja, hogy mi lesz velünk
S mit rejtegetnek egymás izsákban?
Olyan jó néha keserűn magyar
Szitkot görgetni művelt, úri szánkban.
Úgy élünk, mint bódult szerelmesek
És Hungária bizonyisten asszony.)
Margita, csak hogy ön-gőgjét ne sértse,
Vérzett, titkolt, sírt, maradt: csak azért se.

És játszotta Ottokár is velünk
Azt, ami magyar, új előkelőség:
Cinikusan tagadta meg magát,
Nehogy talán mint érzéseknek hőjét
Lássa egy szellemes ujságíró,
Kinek ilyre gúnnyal fekszik a tolla.
(Jaj, hogy mindre, amibe kéne hinnünk,
Klisékben áll fölényes, pesti viccünk.)

És halljuk egyszer: elment Margita,
De az urával és messze vidékre,
Hol tükrösebb Ég alatt lesznek ők
Jobbak egymáshoz egymást jobban nézve
S ekkor olyan feledés-szél suhant
Harcban tépett fejünknek fölötte,
Mintha erdőn nagy, ősi fát kívágnak:
Vége van a mesének és világnak.

Rohantunk, hogy a fa lombjai
Suhantva ne verjenek le a földre
S rohantunk, hogy ki ne felejtessenek,
Neveinket nevek közül törölve.
Mert e kis ország csodálatosan
Fut, felejt és jaj annak, ki lekésik:
Nemes arcról lepiroslik a szégyen,
De kiabál a piacon, hogy éljen.

Vártunk, lármáztunk, de hallgatagon
Sompolyogott vissza belénk az emlék
S kardos kezünkből Margita nevét
Dalolták ki bő-véresen a pengék.
Május volt és nem éreztünk Tavaszt,
Hogy Ottokárral hajnalban kószáltunk:
- Ha visszajönne - sóhajtott rekedten -
Megmondom, hogy én sohase szerettem.

(»Ha visszajönne« - óh, furcsa Titok: -
Aki elment, mindenkit szépnek látunk.
Mult, Rejtély, Tilos, Messze és Soha
Mind-mind a mi szerelmetes barátunk.
Szép elmenni, de mégis gyönyörűbb
Álmodni zúzva bár, mégis visszatérni

S kiknek lelkén metafizika rágott,
Adni földi ölelnivalóságot.

MIKOR MARGITA VISSZAJÖTT

(Teljesedőben vannak a napok,
Bár földi dolgok rosszul teljesednek:
Mell a pisztolynak, csalásnak a hit,
Vénnek balga vágy, üszkülés a sebnek,
Csapás a hősnek, gyávának siker,
De többnyire halvány megalkuvások:
Bölcsülő sorom megdöbbenve várom,
Hátha innen talál meg a Halálom?)

(Boldogok, akik ma húszévesek
Vagy kik öregek s már mit se akarnak,
Kik az életen állanak kívül,
Előtte még vagy fölötte a bajnak.
Boldogok az elfáradt Krisztusok,
Fáradtan jöttek s mindent lemosolygók,
Kik szemlélődnek, néznek és csak néznek
S nem bírja őket tevéssé az Élet.)

Hajszás sereg volt a mi seregünk,
Idegeink gyeplőit lazán tartva
Homlok-bakunkon ifju Fátum ült,
Előttünk és utánunk kalamajka.
Szegény, elpredált kincsű életünk
Üres termiben kong csak néhány emlék
S árnyak között szépítő, színes bánat
Ölelgeti hó-árnyát Margitának.

Úgy jött ő vissza fehér-havason,
Friss ajkait fázósan melengetve,
Jég-muzsikás kacajjal kacagott
S sziveinket fölverte csengő kedve
S mivelhogy nő volt és irástudó,
Elővette a kézre játszó sablont:
Az ura regényét írt róla s ő szebben
Bosszulóbb regényét írt az ura ellen.

Tehát még mindig dühödt szerelem
Bántotta e két egymást bántó népet

S minket kínozott; hogy ők szerelmesek,
Mert szeretők az ilyen ellenségek.
Hogy ágy és asztal nem volt már közös
S hogy rágalmazták távolságból egymást,
Mi nem örültünk, mert mi összekössön,
Nincs gyűlöletnél erősebb a földön.

Egy házassággal rontott szerelem,
Sőt sok szerelem és sok házassággal:
Ez Magyarország fonnyadt élete,
Szerelem, melyből soha ki nem lábal,
Magát-átadó, dacos-gyöngye mód
S hisztériás, nagy elhelyezetlenség:
Akármennyit is gondolkozom rajta:
Asszony-karakter ez a magyar fajta.

»Talán tőle kívántam gyermeket,
Vagy nem tudom mért, hozzávitt a Démon
- Ottokárhoz így beszélt Margita -,
Neki adtam vágy-gyémánt diadémom.
S meghalok bele, ma úgy gyűlölöm
S kerüljön Ön, mert méltatlan Sors éri:
Száz férfival is talán elkötődöm,
De csak azért, hogy ez valakit öljön.«

(Nekem mindig kell egy jó Valaki,
Kit emeljek magam fölött a trónra:
Jászi Oszkár már évek hosszátán
Külömb, mintsem kezem saruját oldja.
Hitvallásom és hős örületem
Az ő diktáló, tiszta lelkétől függ.
Ez is asszonyosság, de szívvel állom:
A Jásziság én akart ideálom.)

(Túlbecsültem mindig egy csöppet én
Oly élet súlyát, amely alkudatlan
S nem kapcsolódik szépen be bele
Tán egy Tiszába, aki még futatlan
Hösködéssel is bocsájt lovakat
A váradi züllött és sáros pályán.)
Ime, az én életem bolond csődje,
Bár Margita él és ágál előtte.

»Vegyétek és egyétek« - mondta volt
Az Úr-Jézus, ki rossz vala zsidónak
És Ottokár a szent Úrvacsorát,
Páristán bár, de vette enni-jónak.
Frissült szerelmét úgy dobta oda,
Mintha düh-bosszún volna már régen túl.
S bánatokkal állt modellt a világnak
S bánatokkal udvarolt Margitának.

Hogy udvarlásra mégis sietett,
Ebből semmi rosszat vonni ne tessék:
Ilyen a magyar fölfogadkozás
S ilyen az esküs, hunn becsületesség.
Margita ilyen s Ottokárja is,
Szeszélyes és bolondos földi párák,
Kik nem tudják soha, hogy mit akarnak:
(Singer és Wolfner: »Magyart a magyarnak.«)

Jöttek az idők s teltek az idők
S ez a kis ország egyre betegebb lett,
De Ottokár, Margita s az ura
Egyre-egyre külön szerelmesebbek
S hogy Margita válással szabadabb
S hogy ez ország csökönnyel szabadabb lett,
Nem volt ez más, mint az az örök látszat,
Hogy nem-vakok hunyt szemekkel nem látnak.

Az Isten áldja a nagy zűrzavart,
Mely künt és a lelkeinkben is tombol:
Nagy szerelem és vad politika
Veszejtve is nagy építésre rombol
S az a szerelem, melyet Ottokár
Annyi kínnal s megalázva is ápolt,
Olyan szép volt, indulatos és dőre,
Mint Hunnia felénk ríja: előre.

Előre hát: Margita visszajött
S vele együtt minden magyar betegség,
Tessék harcolni annak, aki tud
S aki nem tud, annak nevetni tessék.
A nevetés tán az egyedüli,
Mely fölment komoly, bolond merésektől.

Nagy rémeiket a napok most ontják:
Nevetni tessék vagy dobni a bombát.

A MARGITA FIA

(Hogy bántva-tartva lanyhán haladok,
Leszerszámolt paripám, Vakmerőség,
Szaladjon el most nyergeletlenül
S hordja össze az ének minden hősét,
Könnyűek ők, mert gondolatosak
S jó helyük is volt mindig e sorok közt
S szidván erkölcsét mi is e Századnak:
Lázadni is csak énbennem lázadnak.)

(Ha jól tudom, a maga Századát
Jó és rossz Vátes örökösen szidta
S mert zsémbelődni, káromkodni tud:
Már eo ipso költő minden szittyá.
Koboz mikor ír heti krónikát,
Aranybullás magyar-kor jut eszembe:
Nyög az úr-had, meg már a pór is lázad:
Mentsd meg, király, révünkön, a hazánkat.)

(De Kozma Andor több, jobb valaki,
Mintsem érje értetlen félreértés:
Úri, ősi, poétás dolog ez,
Bár önző, mint őszi szerelemfélézés.
A Deákné vásznánál hőszerűbb
Magam se vagyok, de én is az alku,
Két kézzel adnák, még akkor se kérem:
Erő a lelkünk és nem ál-szemérem.)

Gügyögtetni egy asszony gyermekét,
Ki szakadt boldog ágyékából másnak
S kinek lány-anyját úgy vágytuk vala
Nyitásán az Életnek és a hársnak:
Nincs ennél csodább, forróbb valami,
Krisztusi tett, habár Ottokár tette:
Mária, József, Krisztus és ól-rácsok:
Názáret sarját áldom, a jó ácsot.

Művészet: hogy forrón megölelünk
Sorsainktól távol-eltévelygőket,

Ál-rokonokat, idegeneket,
Rég elhagyott vagy sohse talált nőket,
Gyermekeket, kik nem a mieink
S agg-népet, kit nem csünget a családfánk:
A Margita gyermekét szentté tette,
Hogy Ottokár, távol-apja, szerette.

De a gyerek, istenem, egy gyerek,
Olyan szépség, mint amilyen utálat,
Elégtétel egy asszonynak talán,
De férfinak, még ha apa is, bánat:
Életünk ellen jött tolakodó,
Bimbó-voltával korhadt bokrot sértő,
Ki magába van jól szerelmesedve,
Gyermekekben annak nem telhet a kedve.

Ám Ottokár a Margita fiát
Anyja helyett s maga helyett imádta,
Mindazt, amitől bután elmaradt,
Most megint búsan, újból elkivánva.
Van ebben egy kis Széchenyiskedés,
Hisz a nagy magyar tele volt hibákkal
S minden hibáknak egy vala a tője:
Szimbólumoknak volt a szeretője.

Az öreg Lánchíd egyik szimbolum
S hallom, hogy most majd szépen tesznek róla:
Nemsokára már semmi sem marad
Ez országban, mely külön álmunk ójja:
Germánnál, szlávnál őszibb álmokat
S a latinoknál furcsább furcsaságot.
Nem érek rá bús fajtámat szeretni
S fáj, hogy aki védi, csaló vagy senki.

De az bizonyos, hogy élni akar,
Mint zsidó hősnőm jelképezi szépen,
Keresztül Rákosin és Szemerén,
Keresztül sok rendetlen és ígétlen
Gyávaságon, zavaron, helyzetben
S kissé túlzottan-honos zsidóinkon.
Ki nem beszédes, György úr, egyszer mondta:
Mi vagyunk Európa legbölcsebb bolondja.

Tehát biztos, hogy élni akarunk
S Úristenem, olyan nehéz elhúnyni:
Margita egyszer fölkapta fejét:
»Nem akarok az Élettől elbújni
S már úgy érzem, hogy szabad is vagyok
S talán holnap fűtetem fehér yachtom,
Kissé unom kipletykáltan szenvedni:
Hát élni kell és menni, menni, menni.«

És játszott a gyerekekkel Ottokár
Mint ahogy páran a Sorsunkkal játszunk
S mink, a szemlélődő távoliak,
Véres, váratlan csillagokat láttunk
S láttuk, bódul a legszebb ember is
Ezen a Bécses, papos, úri tájon,
Hogy nincs, ami lelkünket összekösse
S akik volnánk is, sohse tartunk össze.

Elmegy Margita s Ottokár vele -
S zsebrák had helyett jön-e uralomra
Úribb, jobb sereg és értelmesebb
S nem csupán a tisztességében lomha?
Majd elmondom; ha tizenöt napot
Bír én szegény, agyonpróbált türelmem:
Annyit előre vallok, ilyen rosszul
Csak Isten bánhat velünk, aki bosszul.

Megcsókoltatnám beteg szívemet,
Valakivel, ki érdemes e csókra,
Kinek van elég hozzám-tapadott
Érezni- és elcsókolni-valója.
De ez a vers tán három folytatás
És azután elnémul szépen, enyhén,
Százszor ennyi készült íródni benne,
Ha itt, Pesten, ez olyan könnyen menne.

Tipegj végig százszor a szívemen
Rég elejtett asszonya Ottokárnak:
Veszélytelen s már elég zavaros
Lelke e bizarr, kis históriának.
Robbantani vágytam Hungáriát
S Margitám, pardon, Reád emlékeztem:

Politikát akartam jellel szőve
S nem Te hibád: szükségem volt egy Nőre.

Most nem tudom, hogy vajjon Ottokár
Igéreték nyomán szaladt utánad?
Csókolom a növekedő fiad,
Tán hazudok, de ezerszer bocsánat.
Mert hazudni legkönnyebb magyarul
S mert úgyis csak dühből tudok hazudni,
Magyar sors, csók - ki tudja, ami ránk vár?
Ránk mered egy szfinksz: a jövőendő császár.

MARGITA ÉS SORSUNK

Csak omlatagon meredez felém
Emlék-bástyája a bús tegnap-multnak
S kendőjét alig látom, a hívót,
Margitának, a szép kiszabadultnak,
Regényen és gyermekén túlesett,
Szép, nyugtalan életet-keresőnek:
Ébredésünknek, mely vak éjbe gázolt,
De magyar Égre hajnal-képet mázolt.

Bizonyos, hogy nem mienk a gyümölcs,
Kik a szemünket százszor is kisírtuk,
Kik a réveteg, halvány Margitát
Szerelmes, biztos életvággyra bírtuk,
Hogy átmeheessen tévedt csókokon,
Gyötrelmek és csábulások kín-utján
S aztán szabaddá válván fehér szárnya,
Fölröppenhessen élni a világba.

Az Élet a szabadot szereti
Vagy azt, ki békés, béklyós, vidám rabja,
Minden szavát aki kineveti
Vagy aki mindet komolyan fogadja.
Vajjon Margita fölröpülhetett
Az Élet forró, egyetlen napjához,
Vagy itt kereng alacsonyan, remegve,
Halkul vétőzva Lukács-Tisza-rendre?

Más pillanat a magyar pillanat,
Minden egyik a másikat csufoolja,
Egyik víg, tavaszi himnusz dalol,
A másik a sir-földelőt dobolja.
Ottokár is százfélén, habozón
Margitát s az Életet kerülgette,
Pedig, higgyük, hogy ezek sohse késnek,
Mert nem várhatnak Margita s az Élet.

(Óh, lángolás, Élet fölöslege,
Jele, túsza és leendő tűz-tárunk,

Nekünk kellesz most leginkább bizony,
Kik azt se tudjuk, vajon mire várunk,
Kik, ha kunyhónkon ég-ropog a nád,
Már látjuk új, cserepes, nagy tanyánkat
S nem akarunk félős sorssal, hiába,
Törökként futni vissza Ázsiába.)

(Nagy ember és nagy nemzet élhet úgy,
Ahogy táncos, szent hóbortja akarja
S ahogy futnak e menekült sorok,
Úgy buggyan ki szívemből megfacsarva
Magyarság fénye, könnye s tört hite:
Óh, Margitánk, mi is lesz hát belőlünk?
E kis regény mégis véget ér egyszer,
De mi lesz ez ő, magyar gyötrelemmel?)

(Csak falvából kiszakadt ó kisúr
Érhet rá itt ilyen nagyúri gondra,
Holott ez nem is fajta-örület,
De benne van tömjénes-gomolyogva
»Tebenned biztunk« s »Circumdederunt«,
Minden nehéz, nagy, fojtó, síri zsoltár,
Önző, de szörnyü: térdet-fejet hajtván
Magamban látni omlóban a fajtám.)

(De szabad-e itélni magamon
Fátumáról egy furcsa, kicsi népnek?
Uj igazak, törtétek s fátumok
Márul-holnapra szavainkra lépnek.)
Mikor Margita élni-akarón
Tölt beggyel, bátran az Életnek vágott,
Hiteink itthon magasakra nőttek,
Akarva, tiltva, de megszentelődtek.

Margita, a Sors és mi: hát megyünk,
Dúlt csoportunkban, mely frissebb, mint másmi
S ha csapdosódtunk az Élet körül,
Már nem fogjuk lelkünk lezabolázni.
Talán pályánk sohasem-találkozó
(- Minden találkozás váratlan szégyen -),
Úgy szépek ám ezek a földi pályák,
Hogy keresők egymást meg ne találják.

Hallgassatok el, vén indulatok,
Hajló birái bomlott Ottokárnak,
Sohsem azok a dús arany hegyek,
Melyek kincseket kincsek után tárnak
S ha Ottokár egyszer vélte remegni
Margitának harangvirág-harangját,
Nincsen harang, tavasz-zaj, sóhaj, ének,
Mely szebben szóljon a Szív istenének.

S nincs búsabb, mint az asszony-kergetés,
Hacsak az asszony nem a minden-váltság,
Ösztön, szenvedély, fajta és haza,
Áldozás, Élet, vallás és imádság.
Hogy Ottokár ujonnan-zuduló
Vággyal rohant nagy vágyának utána:
Bizonyos, ő is Margitában nézte,
Mi mai magyar fogó lépes-méze.

Az ember is úgy otthagyja magát,
Mint perc, óra, nap, korszak és mint minden
S nincs Génius, melynek hevülete
Mind egyformán hevítsen sziveinkben.
Mikor gyáván megbúvott Margita
S mikor szárnyait kezdte megzogatni
És Ottokár mikor százszor lemondva
Mégis elment: ez a sorsok bölcs sorsa.

És hogy még egyszer Margita után
Ottokár hogyan, mikor, miért ment el,
Majd elmondom az utolsó soron,
Későn tán, bénán és lerongyolt kedvvel,
De elmondom már minél hamarabb,
Siessünk már e mesétlen mesével,
Mert siet minden: az Élet, a nők is
S most robajjal sietnek az Idők is.

Azután egy kis epilóg leszén,
Ijedt költőknek e régi fogása,
Hol fölrott (de bizton szép) hiányait
A költő búval el-kimagyarázza.
Most mosolygón, intőn és betegen
Fejezi be a megkésett strófákat,

Valahogy csak összetörött a Mával,
De mi lesz a Holnappal s Margitával?

FORRÓ SZOMJAKBAN EMLÉK

(Csak a világban, künn vagyunk delik,
Olyanok, mint az álmaink szeretnék,
Nem kötnek a hitvány, pór tegnapok,
Ha hunn legendás, sok ezredü emlék.
S csak ifjan kóborg bennünk szomorún
Maradott népünk bús követü árnya,
Azután csönd lesz, futósak az árnyak
S viszkedt talpaink részeg táncot járnak.)

Künn a világban olyan messze Pest,
Vidéke, sorsa, népe, rongya, gondja,
Hogyne szaladott volna Margita
Szívet kinyitva és haját kibontva
Villó viharu tavasz-nap gyanánt
Egy télből kikukkantott fagy-világból.
Mögötte és előtte a mi mennyünk
S nyomából nagy, zengő parancsa: menjünk.

Szent Izidor, óh, nagy hamisító,
Mit is fordult itt a világ körülünk
Néhány éven, mióta tüzesen
S hazarívón a boulevard partján ültünk?
Közelről minden hogy sujt, mi magyar
S hogy megbánjuk tavalyi, égő kedvünk
S milyen könnyen fut, aki ki nem bénul,
El-el mégis a magyar szakadékból.

(Mert hát csodás, végzetes fajta ez
S azok is, akik hozzá hasonultak:
Itthon hamar tagad és menekül
S ott künn tömjénnel tiszteli a Multat.)
Nincs nagyobb hit, mint nincsetlen hitünk
S mi Margitánknak párja sehol sincsen:
Magából kikelt, szép, nyugtalan néember
Szeszély-Úristen minden kegyelmével.

(De tán gép sincs, mely gépebb, mint erünk,
Nagy krisztusságban neki-nekilendül,

Nyolc korszakot nyolc évvel érni be
A bús, tunya, magyar történelemből.
S fölhúzott gépként járunk le hamar,
Kiket szíven-érintett a nyilalt gomb
S kezdéseink kincsei itt maradnak
Értékesítő alj-sisere-hadnak.)

(Szent harc volt? - lehet, hogy szent harc ma is,
Szerelem? - nyolc év szerelme eluntat.
Tüzek, a mentül-messzebb lángolók,
Mentül-hamarabb s örömmel lehunynak.
Harcos férfi sok-sok mindent elér
S minden sikertől keserűbb a szája:
Siker-vágy, amely telhetetlen éget,
Üdve csupán a közönségességnek.)

(Habzsoló étvágy, mely nem válogat,
Csak kapós, tárós uccát les a szemmel,
Száguldón, rablón nem hiszi soha:
Van egy más fajta, ősi álmu ember,
Ki csupa-cél és Cél felé rohan
S kit fejbe sujt mégis minden elézés,
Mert célhoz érni vagy ostoba látszat
Vagy névkártyája a gálás Halálnak.)

(Óh, ez magyar: magunkból-kikelés,
Élni akarván itthagyni magunkat
S nemhiába rosszak az utaink,
Átlót adunk sáros, görbült utunknak
S így lesz életünk csak az ifju kor
S így legkinzőbb épp a magyar öregség
S az életvágynak gyorsan halkul kedve:
Tükörbe néz és meg van öregedve.)

Hát miként a költöző madarak,
Kiket nem tart, de nem is vár fészek,
Úgy vágunk neki őszi zordonon
Margita után az elröpülésnek,
Innen, ahol annyi abbahagyott
Harc, könny-özön, tér bennünket marasztalt,
Legyintett rájuk bús kezünk, a fáradt
S itthagytuk mind a javíthatlanságnak.

Levél: »Margita, úrnőnk, itt vagyunk,
Vagy itt vagyok, ha gőgöd meg nem tiltja,
Te vitted haza ifju hivedet
S fáradt bolondod most te hoztad vissza.
Hogy minden voltál, ugy-e jól tudod
És hogy semmim sem, úgye bűn és átok?
Tied volt a kivánt és teljes Élet,
Enyém száraz száj, éhség, harc és vércsepp.«

»Történteidből bánasz-e valamit
S a jajokra emlékszel, miket küldtem.
Vagy minek jönni kellett, mit se bánasz
S élsz tovább az Élet fölé kerülten?
Körülvágtyak a legjobb valakik
S kedvedért tüzet gyémántok csiholtak,
Mithosz burkol el s lángkoszorút szőnek
Legendák: fölé ékes, barna földnek.«

»Vagy az azértist éled már megint,
Mint otthon újból mindenki és minden?
Százszor érzem nagy remegésidet
Téged-kérő, paskolt idegeimben.
Fiadat, ki lelke szerint fiam,
Ha csókolod, csak szellőnyit gondolj rám
S egyszer mélázzon fehér kezed jelre:
Ott roskadok szined előtt térdelve.«

Akarta a firenzei tavasz,
Hogy Ottokár későn, de választ kapjon,
Szerelmesen és zengő-szomorún,
Anyáskodón beszélt hozzá az asszony:
»Óh, tudom én, hogy nincs többhöz jogom,
Sorsom most már a rabságos szabadság
S hogysem unott megisméltődés lennék,
Hadd lehessen forró szomjakban emlék.«

Lelkünkben és a világban bolyong
Azóta s most és olykor mintha intne
S a mi szétszéledett, hős csapatunk
Glédába áll és megifjodik szinte
S egyformán sírjuk titkon száz helyütt,
Mért nem lehattünk gyermekének apja

S hogy szűzre, hitre, célra, szép s ha jó is:
Méltatlanoktól jön metamorfózis.

(De így vagyon, vélné a Biblia
S az idők mostan nagyon bibliásak,
Erjeszti lelkét, testét a magyar
Mások csókjáért és fiáért, másnak
S eltörpülnek a honi huncutok,
Gigász-ördögök feje ver felhőket,
Margita kóvályg, mink is letörődtünk,
Nem leszünk semmi, már beletörődtünk.)

(Vérünket bizony holnap már talán
S tán nem kár érte, száz cerberus issza,
De hadd viselje gondunk csak tovább
Elhívott táltos, bölcs, nagy Tisza Pista
S sugárzó népe, az agytalan úr,
A Sobri ügyvéd s betűtlen koldushad,
Névbe, címerbe kapaszkodó óság
S persze a pénzes, szent harács-zsidóság.)

(Mi gubbaszkodva s olyan valakik,
Kik cirkuszba résen néznek a ponyván,
Várunk, de inkább elandalodunk
Margitáról s volt harcainkról lomhán:
Óh, sok, szent év, Sátán-vágyak sora,
Pazarolt hitek s örök; magyar hívság.)
Jó éjszakát, be jó, hogy minden elmegy,
Hit és dühök, Margita és szerelmek.

RÖVID, KIS BÚCSÚZÓ

Vége: gát-verseny volt ez egy kicsit
S töretlen nyakkal másztam ki belőle,
Holott magamra bíztam a lovam
S magamat pedig egy idegen nőre,
Aki Te vagy, egykor-test Margita,
Egy éjszakám és minden órám vágya,
Kit ha látnál, hogy bennem hogy megszépült,
Elfáradnál a nagy dicsekedéstül.

Be megnőttél útközben, Margita:
Hozzád szegődött mindene egy kornak,
Tenger, tömeg-sors, bérc, csók és titok,
Mit nagy fantaszták kinnal ostromolnak
S vitted magaddal asszony-társidat
S minden strófában a Minden Te voltál
S lévén e furcsa, kusza ének őre,
Mikor már untam, Te mondtad: előre.

Be szép is ez a nagy szerettetés,
Holott esetleg tudni se kell róla,
Egy régi, rövid vágnak tengerén
Megtrónoltál, mint örök Auróra.
Hajh, hajh, sok minden nem akarta úgy,
Hogy külről is egész legyen ez ének,
Siettetett vád, új vágy, vén betegség
S nem akartam, hogy Te versed ne tessék.

Mert Te vagy az én minden asszonyom,
Azaz Te vagy az asszony, aki nincsen,
Kit pótolni próbál nekünk ezer:
Ölelésben, álomban, tettben, rímben.
Akarom, ha a dal végére járt,
Akarom, hogy légy, ha nem is vagy lévő
S vedd magadra én zilált hívőségem
Egy mindent betelítő csak-egy nőben.

Mivel tehetném forróbbá a szám,
Telibbé szívem, e kórral dobbantót,

Karolóbbá, ki átölhelhető
S ihatóbbá az édes mámor-kancsót?
Valami szépet egy tán-senkinék,
Szerelmeset, jót üzeni szeretnék,
Csak hálából, mert Érted vagyok kedves,
Csalárdul is hú, csókhöz, szerelemhez.

Köszöntöm benned minden asszonyom,
Akik voltak s kik valaha lehetnek,
Köszöntöm fél, de nagy bátorságomat
S ez énekét százféle szerelemnek
És magamtól távozó önmagam
S beléd-álmodt szerelmeimnek lázát,
Köszöntöm és köszönöm, mert nem árva,
Ki csak egy éjen vágyott Margitára.